

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3085/2015. (V. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 44.Pf.637.200/2014/7. számú ítélete, valamint a Pesti Központi Kerületi Bíróság 5.P.50.218/2014/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítvány arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Fővárosi Törvényszék 44.Pf.637.200/2014/7. számú ítélete, valamint a Pesti Központi Kerületi Bíróság 5.P.50.218/2014/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [3] Kérelme indokolásában az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében, XX. cikk (1) bekezdésében, XXI. cikk (1) bekezdésében, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített jogai sérelmére hivatkozott.
- [4] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó a 2000. évben egy budapesti irodaház szomszédságában épülő társasházban – az utcai forgalom zajhatásait elkerülendő – egy, kizárólag a körülépített, parkosított belső udvarra néző lakást vásárolt, melybe 2001-ben költözött be. Az irodaházban az 1990-es évek eleje óta telefonközpont (később telefon-, és szerverközpont, valamint mobil adótorony) üzemel. Az irodaépületet a tulajdonos, a telefonközpontot működtető vállalkozás 2004-ben értékesítette, a telefon-, és szerverközpont helyiségeit tovább bérelte. Az új tulajdonos a fennmaradó szintek és irodahelyiségek bérbeadását, ennek előmozdítására pedig azok légkondicionáló berendezésekkel történő felszerelését is megkezdte. Ezen berendezések kültéri egységeinek egy része az épület utcafrontján,

egy része a (több) társasház közös belső udvara felőli falán, kisebb része pedig a tetőn került elhelyezésre. A nagyszámú, különböző teljesítményű klíma-berendezés keltette megnövekedett zajhatás miatt a társasház, illetve annak jogi képviselője kezdeményezésére az irodaházat működtető vállalkozásokkal egyeztetések kezdődtek, több ízben zajszint-mérésre, az üzemeltetők részéről pedig – a szomszédos társasházak lakói által elégtelennek minősített – zajcsökkentő intézkedések foganatosítására került sor. A társasház, melyben az indítványozó is lakik, a kerületi önkormányzat jegyzőjéhez fordult birtokvédelemért, továbbá megkereste az illetékes környezetvédelmi hatóságot, valamint a Nemzeti Hírközlési Hatóságot a zajkibocsátás kivizsgálása érdekében. A hatósági eljárások során a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség több ízben is zajkibocsátási határértékeket állapított meg az irodaház üzemeltetője részére a környező társasházak vonatkozásában, ezen túlmenően a hatósági eljárások egyéb eredményre nem vezettek.

- [5] Az indítványozó pert indított az irodaházat működtető vállalkozások ellen. Mint felperes, többször módosított kereseti kérelmében kérte, hogy a Pesti Központi Kerületi Bíróság kötelezze az irodaházat működtető I. és II. rendű alperes vállalkozásokat birtokháborító tevékenységük – meghatározott zajcsökkentő intézkedések foganatosításával történő – megszüntetésére. Az ítéleti indokolás szerint a bíróság a tényállást a peres felek által csatolt okirati bizonyítékok, nyilatkozataik, a felperes személyes meghallgatása, a környezetvédelmi hatóság tájékoztatása, és a kirendelt igazságügyi környezetvédelmi szakértő szakvéleménye alapján állapította meg, és a keresetet elutasította.
- [6] Az indítványozó fellebbezése alapján, másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék az ítélet indokolásának pontosítása mellett megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a bizonyítékokat megfelelően értékelte és érdemben helyes döntést hozott, melynek jogi indokaival is egyetértve ezért az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [7] A támadott ítéletek az indítványozó szerint elsődlegesen az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való jogát sértik. Ezzel összefüggésben kifejti, hogy az első fokon eljáró bíró ellen – röviddel az ítélet meghozatala előtt – a Pp. 13. § (1) bekezdés e) pontja szerinti (elfogultság miatti) kizárási okot jelentett be a Pesti Központi Kerületi Bíróság elnökéhez, új bíró kijelölését kérve. A kizárás tárgyában a Pp. 18. § (1) bekezdésének egyik fordulata alapján sem született döntés (azaz sem igazgatási jogkörben, sem a bíróság ugyanazon fokon eljáró másik tanácsának döntése

alapján). Az indítványozót a Pesti Központi Kerületi Bíróság egyes igazgatási feladatokkal megbízott bírója levélben tájékoztatta arról, hogy mivel ügyében időközben ítélet született, az elfogultsági kifogás tárgyában nem történt intézkedés. Az indítványozó kifogásolja, hogy ebből kifolyólag jogorvoslással sem tudott élni az eljáró bíró kizárásával kapcsolatban, továbbá, hogy ebben a kérdésben a másodfokú ítélet sem tartalmaz semmilyen rendelkezést. A bírák kizárásával kapcsolatos szabályozás kapcsán sérelmezi továbbá, hogy nem tisztázott, hogy az elfogultság tárgyában a bejelentés meddig nyújtható be, illetve annak mennyi az ügyintézési határideje.

- [8] A tisztességes eljárás követelményével kapcsolatban kifogásolja még az indítványozó, hogy a környezetvédelmi hatóság egy későbbi – az elsőfokú eljárás lezárását követően meghozott – határozatában az irodaház üzemeltetői számára alacsonyabb zajkibocsátási határértékeket állapított meg, a másodfokú bíróság azonban megállapításait még a korábbi, magasabb határértékeket megállapító határozatból kiindulva tette.
- [9] Az Alaptörvény testi és lelki egészséghez való jogot tartalmazó XX. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben az indítványozó kifogásolja az eljáró bíróságok által idézett azon bírói gyakorlatot, amely a polgári jogi jogellenesség szempontjából különválasztja egymástól a zavarás szükségessége megítélésének, és az egyes határértékek betartásának kérdését. Szerinte azáltal, hogy a polgári jog szerint jogszerűnek minősülhet az, ami a közigazgatási jog szerint – mivel a vonatkozó határértéket meghaladja – jogszerűtlen, a „polgári jogra nem lehet számítani az egészséghez való jog védelme tekintetében”. Sérelmezi továbbá, hogy a Pp. 271. § (1) bekezdés *i*) pontja értelmében a birtokvédelmi eljárást követő birtokvédelmi perben a felülvizsgálati eljárás kezdeményezése kizárt, ezért a Kúriának sincsen lehetősége a technológiai fejlődés ütemét, irányát követő, a „joggyakorlatot irányító döntések” meghozatalára.
- [10] Az Alaptörvény egészséges környezethez való jogról rendelkező XXI. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az indítványozó az Alkotmánybíróság gyakorlatára hivatkozva kiemeli, hogy „az állam nem élvez szabadságot abban, hogy a környezet állapotát romlani engedje, vagy a romlás kockázatát megengedje”. Az eljáró bíróságok azon álláspontja, miszerint a növekvő zajhatásokkal az indítványozónak is számolnia kellett, álláspontja szerint „tulajdonképpen annak kimondása, hogy az eljáró bíróságok a környezet állapotának romlását megengedhetőnek tartják”.
- [11] Az indítványozó szerint sérül továbbá az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében foglalt, az otthon sérthetlenségéhez való joga is azáltal, hogy az alperesek

folyamatos zajkibocsátása miatt az ő lakásában nincs lehetőség olyan békés pihenésre, mint más, ugyanabban az utcában található belső udvari lakások esetén.

- [12] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek megfelel. Az indítványozó kérte, hogy a Fővárosi Törvényszék jogerős ítéletének alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság elsőfokú ítéletére is kiterjedő hatállyal állapítsa meg. Az alkotmányjogi panaszt az elsőfokú bíróságnál az Abtv. 30. § (1) bekezdésében írt 60 napos határidőn belül terjesztette elő, továbbá az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt feltételeknek is.
- [13] 4. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság tanácsa megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [14] 4.1. Az Abtv. 27. §-ában meghatározott egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó a peres eljárásban felperesként vett részt. Az indítványozó az Alaptörvényben rögzített alapvető jogai sérelmére hivatkozik, a Fővárosi Törvényszék másodfokon meghozott jogerős ítélete ellen pedig további jogorvoslat nem áll rendelkezésre, ezért a panasz az Abtv. 27. § a)–b) pontjában foglalt követelményeknek is – az elfogultsági kifogással kapcsolatos jogorvoslati jog kimerítését kivéve – eleget tesz.
- [15] 4.2. Az Alkotmánybíróság az indítvány egyes alapjogok sérelmét állító elemeivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [16] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben az indítványozó elsősorban azt kifogásolta, hogy az első fokon eljáró bíró kizárásával kapcsolatban egyik bíróság sem hozott döntést. A Pp. 16. § (4) bekezdése alapján a bíróval szembeni kizárási okot – az eljárás bármely szakaszában – a fél is bejelentheti, a 13. § (1) bekezdés e) pontja alá tartozó okot (elfogultság) azonban a tárgyalás megkezdése után csak akkor érvényesítheti, ha azt a tudomásszerzést követően nyomban bejelenti, és valószínűsíti. A csatolt iratokból megállapítható, hogy az eljáró bíró elfogultságát az indítványozó annak az eljárás korábbi (különböző) szakaszaiban tett megjegyzései, és ülésvezetéssel kapcsolatos magatartása okán vélelmezte.

A kizárási okot ennek ellenére nem ezen megnyilvánulásokkal egy időben, valamely tárgyaláson, hanem csak az ítélet meghozatalát megelőzően röviddel, a bíróság elnökének írott levélben jelentette be. Ezáltal az indítványozó nem csak a Pp. által kötelezően előírt azonnaliság követelményének nem tett eleget, hanem saját magatartása révén került olyan helyzetbe, hogy az elsőfokú ítélet a bíró kizárása tárgyában való döntést megelőzően megszülethetett. Az Alkotmánybíróság itt jegyzi meg, hogy a Pp. 19. § (1) bekezdése alapján a 13. § (1) bekezdés e) pontja szerinti kizárási ok fél által történő bejelentése esetén – ellentétben az a)–d) pontokban foglalt egyéb kizárási okokkal – a bíró nem csak továbbra is eljárhat, de az érdemi döntés meghozatalában is részt vehet.

[17] Mivel a bíróság a saját határozatához annak kihirdetését, illetve közlését követően kötve van [lásd: a határozatok jogereje, Pp. 227. § (1) bekezdés], az elsőfokú bíróságnak az elsőfokú ítélet megszületése után már a bíró kizárása ügyében sincs lehetősége döntést hozni. Az ebből adódó sérelem orvoslására ekkor már csak a jogorvoslati eljárás keretében nyílik lehetőség; ez következik a Pp. 18. § (4) bekezdése rendelkezéseinek logikájából is (a döntés elmaradását mintegy a kizárás megtagadásának értelmezve). Az iratokhoz becsatolásra került az indítványozó fellebbezési kérelme, valamint annak kiegészítése is. Ezekből megállapítható, hogy az ítélet elleni fellebbezés mintegy egy hónappal későbbi keltezésű, mint az elsőfokú bíróság azzal kapcsolatos tájékoztató levele, hogy az időközben megszületett ítélet tényére tekintettel az elfogultsági kifogás tárgyában további intézkedés nem történt. Az indítványozó sem a fellebbezésében, sem annak kiegészítésében nem sérelmezte a kizárás tárgyában történő döntéshozatal elmaradását, ezért erre a Fővárosi Törvényszék döntése sem terjedhetett ki. Az Abtv. 27. §-a alapján az egyedi ügyben érintett személy akkor fordulhat az általa alaptörvény-ellenesnek tartott – az ügy érdemében hozott – bírói döntéssel (vagy az eljárást befejező egyéb döntéssel) szemben alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A fentebb kifejtettek következtében az elfogultsági kifogás elbírálatlanságával kapcsolatos indítványi elem tekintetében – a vizsgált alapjogsértéssel összefüggő jogorvoslati lehetőség igénybevételének hiánya miatt – az indítvány nem felel meg a jogorvoslati jog kimerítése követelményének, ezért az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ezen elemében visszautasította.

[18] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozva azt is sérelmezte, hogy a bírák kizárásával kapcsolatos szabályozás nem kellően

egyértelmű, továbbá, hogy a másodfokú bíróság a zavarás szükségességének megállapításával kapcsolatban tett megállapításait nem az időben legkésőbbi zajkibocsátási határértékeket megállapító hatósági határozatra alapozta. Ezen érvekkel kapcsolatban azonban az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy azok részben tartalmukat tekintve az indítványozó által vélelmezett jogalkotói mulasztás megállapítására irányulnak, amelyre az Abtv. alapján az indítványozónak – különösen a bírói ítélet ellen az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz keretében – nincs lehetősége, részben pedig jogalkalmazási, törvényességi kérdés felülbírálatára irányulnak, amelyre az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel. Ezért az Alkotmánybíróság a panaszt ezen elemek tekintetében is visszautasította.

- [19] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében, XX. cikk (1) bekezdésében, XXI. cikk (1) bekezdésében foglalt alapvető jogok indítványozó által állított sérelmével kapcsolatos érveket illetően az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [20] Az Alaptörvény a benne foglalt alapvető jogok tekintetében szükségképpen azoknak csak lényegi tartalmát, egyes alapjogok védelmének irányát, biztosítékait illetve az állam ezekkel kapcsolatos – intézményvédelmi, és más, a jogok érvényesülését biztosító – kötelezettségeit tartalmazza. Az alapvető jogok gyakorlati érvényesülését alapvetően az egyes anyagi-, és eljárási jogokat tartalmazó jogszabályok biztosítják. E jogszabályoknak az Alaptörvény rendelkezéseivel összhangban történő értelmezése és alkalmazása az Alaptörvény 28. cikke értelmében a bíróságok feladata. Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit csak akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben nem észlelt olyan értelmezési hibát, amely az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében, a XX. cikk (1) bekezdésében, illetve a XXI. cikk (1) bekezdésében foglalt alkotmányi jogokat illetve értékeket sértené; az indítványnak ezen alaptörvényi rendelkezésekre hivatkozó érvei nem vetnek fel az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, és nem támasztanak alá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet sem.
- [21] Mindezeket összegezve az Alkotmánybíróság megállapította, hogy mivel az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. §-ában, részben az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek, annak befogadására nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései

alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *e)* pontja, a mulasztás megállapítására irányuló eleme tekintetében pedig annak *h)* pontja alapján – visszautasította.

Budapest, 2015. május 5.

Dr. Lévy Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkó Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1939/2014.

